

บทคัดย่อ

ประเทศบรูไน ดารุสซาลามเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม รัฐบาลบรูไน ดารุสซาลามปัจจุบันตระหนักถึงข้อจำกัดและปัญหาในแง่ของเศรษฐกิจของประเทศที่ผูกติดกับทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ จึงเริ่มนโยบายความหลากหลายทางเศรษฐกิจ (Economic Diversification) ขึ้น อุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่รัฐบาลให้การส่งเสริมและสนับสนุนเป็นพิเศษ เนื่องจากเห็นโอกาสทางเศรษฐกิจในตลาดอุตสาหกรรมฮาลาลของโลกที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ดังนั้น ประเทศบรูไนจึงต้องการอาศัยประสบการณ์และความรู้ความสามารถในด้านที่เกี่ยวกับฮาลาลเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์เข้าสู่ตลาดฮาลาลโลก อีกด้านหนึ่ง ในฐานะที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม รัฐบาลมีพันธกิจที่จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประชาชนในประเทศบริโภคได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม เภสัชภัณฑ์ ยา และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ประเทศบรูไน ดารุสซาลามจึงมีความพยายามเป็นอย่างมากในการสร้างกฎหมายและกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลอาหารและเครื่องดื่มที่บริโภคกันในประเทศผ่านการให้ Halal Certificate และ Halal Label ขณะเดียวกัน รัฐบาลมีมาตรการเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ผลิตภัณฑ์ทุกประเภทที่นำเข้ามาจากประเทศอื่น ไม่ว่าจะเป็นไปเป็นลักษณะของการเป็นวัตถุดิบหรือแปรรูปมาแล้ว จะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ฮาลาลมาตั้งแต่เป็นวัตถุดิบ แปรรูป และกิจกรรมหลังการแปรรูป โดยทุกกระบวนการเป็นไปอย่างเคร่งครัด ทำให้ Brunei Halal Certificate และ Halal Label เป็นที่สนใจของบริษัทผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแปรรูปและส่งออกอาหาร บรูไน ดารุสซาลามมีกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล เช่น Halal Brand และ Halal Industries ในกรณีนี้สร้างมูลค่าเพิ่มและด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ในแต่ละกลยุทธ์ บรูไนไม่เพียงแต่เป็นผู้ริเริ่มในตลาดเฉพาะ (niche market) ทั้งสองตลาดในอุตสาหกรรมฮาลาลโลกเท่านั้น บรูไนยังมุ่งเน้นไปยังคุณภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการ ดังนั้น กรณีศึกษาธุรกิจอาหารฮาลาลบรูไนนี้จะเป็นการศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของกลยุทธ์ฮาลาลและแนวปฏิบัติที่เชื่อว่าดีที่สุดที่ใช้ในประเทศ

อุตสาหกรรมฮาลาลไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงการบริโภคฮาลาล (อาหาร เครื่องดื่ม ยารักษาโรค และอื่นๆ) แต่ยังรวมไปถึงการบริการ ในส่วนของภาคบริการนั้น ประเทศบรูไน ดารุสซาลามถือเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นและศักยภาพในภาคการบริการด้านการเงินและการธนาคารในภูมิภาค แม้ประเทศจะมีขนาดเล็ก และจำนวนลูกค้าของธนาคารอิสลามจะไม่มาก ธนาคารอิสลามของประเทศบรูไนมีกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญและเหมาะสมกับภูมิเศรษฐกิจ นั่นคือ กลยุทธ์การตลาดที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก (consumer-based market strategy) ที่ประสบ

ความสำเร็จเป็นอย่างมาก ประเทศบรูไน ดารุสซาลามมีสถาบันทางการเงินที่ประกอบกิจการในลักษณะธนาคารเต็มรูปแบบอยู่เพียงแห่งเดียว ได้แก่ Bank Islam Brunei Darussalam หรือ BIBD ซึ่งธนาคารอิสลามในประเทศบรูไนเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นว่า ตลาดขนาดเล็กไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของภาคการเงินและการธนาคาร ประเด็นที่น่าสนใจที่สุดคือ ความต้องการและความสำเร็จด้านผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินและการธนาคารตามหลักศาสนาอิสลามจะสูงมากจนอยู่ในระดับที่ธนาคารทั่วไปจะต้องปรับตัวให้เข้ากับธุรกิจหรือเลิกดำเนินการในประเทศธนาคารอิสลามในประเทศบรูไน ดารุสซาลาม จึงเป็นกรณีศึกษาที่ดีและมีประโยชน์ต่อการดำเนินการของธนาคารอิสลามในประเทศไทย

คำสำคัญ: Brunei Halal strategy, Global halal industry, Brunei Darussalam, Thailand

Abstract

Brunei Darussalam as one of the predominant Muslim nation in Southeast Asia wants to seize opportunities handed upon by rapid growth of global halal industry. Brunei wants to capitalize on its experience and expertise in Halal related matters as part of its global halal business strategy. As a predominantly Muslim country, the government sees it as an obligation to ensure the ‘halalness’ of anything for human consumption including food, beverages, pharmaceuticals, medicine and meat products. In doing so, Brunei Darussalam put an extra effort in establishing related laws and regulation to regulate domestic food and beverages through Halal Certificate and Halal Labels. Simultaneously, the government make sure all products coming in the country (may it be raw or processed) can be ensured of its halal status from its original state, processing and post processing activities. Due to its stringent process, the Brunei Halal Certificate and Halal Label attracted plenty of international food manufacturing and processing companies to adopt its measures in order for them to penetrate the lucrative global Halal market. Brunei also pursues other strategies to develop its halal industry such as the Brunei Halal Brand strategy and Halal industries (value added and bio technology). In each strategy, Brunei pursues not only to pioneer certain niche market in global halal industry, the country also put extra emphasis on the quality of products and services being delivered. Therefore, this research provides a closer look at the uniqueness of Brunei Darussalam’s halal strategy as well as some exposure to the best practices develop there and can be adopted from Brunei Darussalam.

Halal industry here does not limit to only halal consumption (food, beverages, pharmaceuticals etc) but it also includes services. In term of services, Brunei Darussalam is an up and coming Islamic banking and finance player in regional level. Its unique approach of consumer-based market strategy with no less but plenty of aspiring success stories garnered plenty of interests.

With only one Islamic Bank (Bank Islam Brunei Darussalam, BIBD), Brunei Darussalam has proven that small market doesn't mean the industry to take off. What interesting here is, the demand for Sharia compliant banking and financial services is so strong that it forces the conventional banks to either adapt to the situation or shutter their businesses. Therefore, Islamic banking and finance case studies from Brunei Darussalam can provide an insight that may become valuable to Thailand.

Keywords: Brunei Halal strategy, Global halal industry, Brunei Darussalam, Thailand